

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemani velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemani velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 56.

V Ljubljani, v petek 8. marca 1889.

Letnik XVII.

Kralj Milan odstopil.

△ Zopet se je odigralo jedno dejanje srbske tragične komedije: Kralj Milan je v sredo dne 6. t. m., na dan sedemletnice kraljeve proklamacije, naznanil narodu, da se odpove kraljevi kroni in zapusti deželo. Iz Belegrada je v sredo došel telegram: Kralj je ob 11. uri sklical diplomatski kor ter se v njegovi in ministra Mijatovića prisotnosti odpeval na korist svojemu sinu, ki je bil takoj proglašen kot kralj Aleksander I.; regenti so imenovani Jovan Ristić in generala Protić in Belimarković.

Že dve leti je na srbskem političnem odru ta komedija, in celó zgodovina vzhodnih držav pozná male enakih. Vsi prizori so imeli le ta namen, da bi se napolnile prazne državne in kraljeve blagajnice. Ko se je vršila zakonska kraljeva ločitev, hoteli so svetu dokazati, da ločitev ne bode imela nobenih nesledkov in da more denar mirno potovati v Beligrad, kjer so ga željno pričakovali.

Dalje se je vršila ustavna komedija, ali tudi to ni pomagalo. Ko je kralj Milan spoznal, da nima več prave veljave pri narodu, da mu tudi Kristić s korporalsko palico in izvanrednimi sredstvi ne more ukrotiti premočnih političnih tokov v deželi, sklenil je, da truden odloži kraljevo čast na korist svojemu edinemu sinu, čegar mati mora iskati zavetja v tuji deželi.

Žalostna je zgodovina Obrenovićev. Vsi so bili duševno nadarjeni, a še nobeden ni do konca svojega življenja kot vladar vodil osodo svojega naroda. Ded hiše Obrenovićev je moral bežati pred revolucijo in je na tuji zemlji končal življenje; njegovega naslednika Mihajla je umorila najeta tolpa morilcev, in tretji Obrenović je sedaj prostovoljno položil kraljevo krono na glavo mladoletnega svojega sina.

Da je prišlo do tega, pripomogli so mnogi vzroki, v prvi vrsti pa gotovo to, da kralj Milan ni znal zjediniti se z željami in potrebami svojega naroda, kar je potrebno med vladarjem in narodom, posebno v mladih balkanskih državah. Stati je hotel nad strankami, a ker je enostransko presojal narodne in politične koristi srbske, ostal je na strankarskem stališču.

Srb po rodu, je kralj Milan ves čas svojega vladarstva ostal mrzel za srbsko stvar. Tuje ideje so mu narekemale politične korake, tuji vplivi so bili v prvi vrsti merodajni v belgrajskem konaku. In če so slabo zdravje in denarne razmere prisilile ga do konečnega sklepa, vendar je le naznačeni vzrok bil prvi in glavni. Zgubil je na osamelem stališču tla pod nogami, porabil je vsa sredstva in obrabil vse orožje, da se vzdrži, zgubil je pogum in dal je deželi nazaj svojo kraljevsko oblast na korist svoje hiše.

Kako se bodo obrnile razmere v Srbiji, težko je uganiti. Aleksander I., novi srbski kralj, je še otrok, pa narod ga je pozdravil z veseljem. Oblast imajo v rokah regenti. Generala Protić in Belimarković nimata posebnega vpliva. Protić kot dosedanji vojni minister moral bode skušati, da pridobi regentstvu zaupanje in udanost armade. Glavna naloga leži v rokah Ristićevih in novega radikalnega ministerstva. „Red in prostost v deželi, narodna politika proti vnanjim državam“ — to je geslo Ristićevo in njegovih ožjih prijateljev. Ristić — kakor

ga opisujejo listi — je sedaj edini mož v Srbiji, ki more s svojimi zmožnostmi in odločnostjo rešiti zmešnjave mlado kraljevino. Tudi Ristić ne bo kar čez noč vredil slabih finančnih razmer ter zatrl radikalizma, ki ostruplja politično srbsko življenje, toda polagoma bode mogel narekovati javnemu življenju postave novega reda ter ukrotiti strasti, ki so deželo pritirala na rob propada.

Vnanji svet se poprašuje, kako bode Ristić postopal na vnanje. Brez dvoma bode zastopal narodno politiko in neodvisnost Srbije v narodno-pravnem oziru. Ristića so kot nasprotnika Avstrije razupili le dunajski in madjarski listi. Toda Ristić je našemu presvetlemu cesarju sam izrazil svoje lojalno stališče nasproti državi. Torej smemo upati, da najnovejši dogodki v Srbiji ne bodo ovirali mirovne politike evropskih držav.

Siromaštvo in kapital.

Na Laškem in Francoskem punta se siromaštvo — lakote, pri nas na Slovenskem kmetje opuščajo in prodajajo posestva ter se izseljujejo v Ameriko, ljud tare siromaštvo, narod umira — tudi gladu. Navidezno, rekel bi kdo, je to skoro nemogoče, a je vendar gola istina. Ali je bila morebiti zadnja leta na Kranjskem, v Avstriji ali sploh po vsi Evropi tako slaba letina, da zemeljski pridelki več ne zadostujejo človeškim potrebam? Nikdar! Tako hudo ni bilo še, in tudi vedno naraščajoči troški in izdatki za vojno moč in oboroženje niso glavni vzrok sedanjih béd. Kje torej tiči hiba? Pojasniti hočemo to v nastopnih vrstah.

Poslednje tedne smo zopet opazili, in zato imamo tehtne dokaze, kako cene blagu in pridelkom veliki kapitalisti povišujejo in je obratno zopet „tlačijo“, ne oziraje se na to, ponuja li kdo ali pa povprašuje po ceni in blagu.

Male lopove so od pamtiveka ostro kaznovali, velike so pustili in jih puščajo še pohajkovati brez kazni. Ubogi delavec, ki je ukradl za svoje lačne otroke hlebec kruha, dene se pod ključ, tatove in defraudante milijonov pa odlikujejo. O različnih teh Wilsoniadah in Baruchiadah še govoriti nečemo. Taki slučajji dogajajo se vsak dan po vseh državah in po vsem svetu.

Ko so nedavno v francoski zbornici zahtevali radikalci in socialisti, naj se odpravi carina od žita, odgovoril jim je minister Viette, da on tega ne učini, ker noče žitnim skopuhom s tem ustrezati. Istina je, da je carina velika zapreka židom, koji bi radi uvedli v Evropi žitni krog ali „ring“! Brez carine dale bi se lažje žitne in drugih pridelkov cene gnati višje in nižje; ljudstvu bi se pa laglje nalagali novi kruti židovsko-kapitalistični davki, ko bi ne bilo v raznih evropskih državah carine. V Zjedinjenih državah leta 1880 n. pr. bila je nenaavadno dobra letina, in vendar je ljud moral plačati za kruh dvakratno ceno in še več, pri vsem tem pa umiral gladu. In pri nas? Kruh je drag, zemlje so majhne, dasi je žito po ceni in pšenica.

Ljudje pri nas prodajajo poljske pridelke na pol zastonj, zlasti na Dolenjskem, kjer še ni železnice; istotako delajo po drugih državah; svoja polja obdelujejo z izgubo, davke plačujejo s posojili; nasprotno pa bogat žitni milijonarji, ker imajo odpravna ali pošiljavna sredstva v svojih rokah, nadvladajo tudi skoro ves žitni trg in kujejo tudi svojevoljno cene. Kjer ni nobenih žitnih cen, ondi je

kruh najdražji, in mi se imamo zahvaliti povsem carinam, da evropski žitni trg in ljud nista popolnoma izročena na milost in nemilost velekapitalistom.

Da vsled tega trpé krščanski trgovci in obrtniki in da so železnice naše povsem v rokah požidenega velekapitala, vé vsak. Kristijan mora vselej več plačati za pošiljatev, nego nekristijan, kojemu se dovoljujejo ogromne olajšave; in znano je tudi, da židovske železnice svojim zaveznikom z Ogerskega in Nemškega na škodo našim domačim izdelkom dovoljujejo nenavadno nizke odpravne pristojbine.

Javna tajnost je dalje, da je žid Rothschild oškodoval državo na leto za več nego šest milijonov goldinarjev na ta način, da je na Reko navlaš dovažal onečiščeni petrolej, in vsled tega plačeval je prav neznatne pristojbine. Dalje je tudi znano, da se je Rothschild polastil skoro vse petrolejne kupčije kavkaške ter določuje ceno, kakor mu drago. Da židovski milijonarji sploh narekujejo cene poljskim pridelkom itd., ni nobena tajnost več. Židovski milijonarji posneli so smetano s panamskih akcij, a drugim lastnikom prepustili k večjemu — vodo, tudi to je znano. Smetano s severne železnice dobili so istotako veliki delničarji, država naša pa — sératko. Trgovina s kavo je popolnoma v rokah židovskih velekapitalistov. Ti so n. pr. v štirindvajsetih urah zvišali ceno gotovih vrst kave početkom minolega maja dvakrat od 90 do 240 mark. Na tisoče manjših špekulantov postali so čez noč prosjaki, na stotine si je zapodilo kroglo v glavo. Kaj neki na tem, da je tisoč eksistencij uničenih, saj je nekoliko milijonarjev v tem času obogatelo za sto milijonov! O borznih mahinacijah še govoriti nečemo. Katastrofe, polomi iz let 1873—1874, 1878, 1885—1888 so še v živem spominu.

Pred dvema letoma sestavil se je v Parizu sindikat, ki zdaj, pokupivši vse bakrene rudnike na svetu, diktuje ceno medí, koje je podvojil. Samo Francoska plačuje tako na leto židovskim velekapitalistom poplačila 50 milijonov frankov. Delnice teh rudnikov imajo zdaj petkrat višjo ceno.

S tem židovsko-milijonarskim velesleparstvom trpi ves svet. Milijonarji material drago prodajajo odjemnikom; ti morajo, da bi jim bilo moči izhajati, podražiti svoje izdelke in delavce prikrajševati na plači. Slično godilo se je minole tedne ljubljanskemu konzorciju mizarjev. Tako raste na jedni strani ogromno bogastvo, na drugi pa bédá. Kam bomo dospeli? K socialni revoluciji? Od te imeli so vselej največji dobiček velekapitalisti!

Bili so pri nas časi, ko je ljudstvo plačevalo primeroma večje davke, nego zdaj. V našem cesarstvu bilo je to za časa turških, pruskih in napoleonskih vojsk. Za one dóbe plačeval je naš ljud v malo letih na državne potrebe tretjino svojega imetka. Zakaj si je pa ljud po teh strašnih katastrofah vselej še zopet opomogel? Zato, ker ni bilo milijonarskih lihvarjev, koje nam je splodila novošegna liberalna dóba.

Listu našemu ne more nikdo očitati, da ščuje zoper imovite vrste ali zoper žide, ker so židovskega veroizpovedauja. Ker so pa lihvarski sindikati, bodisi interkonfesionalni, bodisi židovski, glavni vzrok splošnjega uravnega in gmotnega upadka ljudstva, se pač ne čudimo, da raste antisemitizem in gibanje protikapitalistično po vsem svetu, dasi je liberalni listi — in celó konservativni — zaradi židovskih

naročnikov in inseratov zatajujejo. Antisemitizem ne umolkne, dokler se ne odpravijo njegovi vzroki. Slovenski židji, liberalizem, moderna prosveta ga ne bode odstranila, temveč prerojenje sveta na podlagi jedino prave in rešilne krščanske omike.

Govor poslanca dr. Poklukarja v državnozbornski seji dne 1. marca t. l.

Umevno je, slavna zbornica, da častiti opoziciji vspeh današnjega proračuna ni prijeten, umevno tudi, da se ž njene strani sedanjí vladi odreka v tem oziru vsako priznanje.

Umevno je tudi, ako se ostro napada ravno gospod finančni minister, kakor smo to čuli v ravnokar končanem govoru. Predlog pa, ki se je ravnokar nasvetoval v podporo ter jo je tudi našel, zdí se mi pa vendar v enem oziru premalo resen, ako se gospodje držé načela, da se mora vsaj začetkom leta rešiti proračun, na drugi strani je pa zopet premalo radikalen, da bi mogel ugajati onim željam, katere je menda imel gospod predlagatelj pred očmi. To še ne zadostuje in s tem nimamo še v žepu progresivne dohodnine, ako jo je predložil gospod finančni minister. Nasvetovati bi bil moral, ako je hotel popolnoma dognati stvar: Dokler se ne bo vložila taka postava ter dobila Najvišjega potrjenja (Tako je! na desni); potem bi se bilo menda zadostilo onemu, kar je po mojih mislih namerjal gospod predgovornik.

Po tej stranski opazki morem preiti k proračunu samemu, gledé katerega z ozirom na dosežanje govornike nimam ničesa več dostaviti, razven malenkostij, katere bodo pa gotovo tudi temeljito zavrnilí poznejši govorniki, ki so „pro“ vpisani.

Gotovo je vesel vspeh, da moremo letos pri proračunu zaznamovati preostatek skoraj treh milijonov. Preverjen sem, da gospodje z leveice, od opozicije, to ravno tako živahno pozdravljajo v svojih srečih, kakor večina visoke zbornice, kajti skušnja nas uči, da se v nadrobni razpravi — tudi v glavni debati se je že zgodilo — stavi jako mnogo predlogov s strani opozicije, in morda več nego z desnice, v tem smislu, kakó naj se porabi srečno doseženi preostatek. (Prav res! na desnici.) Jaz za svojo osebo se ne bom spuščal v nadrobnosti velikega proračuna.

Omenjati hočem le enega vprašanja, ki se tiče finančnega ministerstva, ker je ravno sedaj postalo pereče. To je zadeva o hišnih davkih, h kateri bom izrazil svoje mnenje.

Splošno je znano in gospod finančni minister tega tudi ni nikdar tajil, da najbolj tlačí avstrijske davkoplačevalce ravno hišni davek. Tudi je res, da je obljubil finančni minister dovoliti olajšave pri neposrednih davkih, kakor hitro se bo potrdil davek od špirta ter pokazal svoj vspeh.

Radikalna olajšava pri hišnem davku je sicer res težavna, ker postanejo posledice vsakega znižanja pri davčnem merilu naenkrat velikanske, in ako se na vse strani enakomerno ne zmanjša davčno merilo, sledí iz tega enostransko protežiranje ene same vrste davkoplačevalcev (Prav res! na desni). Predlagalo se je na primer pri razgovoru o davku od poslopij v ožjem krogu, naj se pri poslopjih seznamka A v večjih mestih s poslopji 26²/₃ odstotka in z odbítkom 15 odstotkov za vzdrževanje ta slednji zviša na 20 odstotkov, in finančni vspeh se je takoj pokazal v relativno jako velikem znesku, v primanjšku blizu 1.700.000 gld. (Čujte! na desni.)

Pomoč pa, olajšanje, ki bi se s tem dalo hišnim posestnikom v velikih mestih, bilo bi vendar jako majhno. Stališče, na katerem stojim jaz za svojo osebo gledé hišnega davka, je nastopno: So nekatere krivičnosti, katere ima ta davek na sebi, velike trdosrčnosti, katere olajšavati bi se po mojem mnenji moglo takoj pričeti, in je na eni strani to, da se izpusti zadnji alinea § 5, s katerim se kot minim davka pri poslopjih, ki se deloma ali popolnoma dajejo v najem, določuje dotični razred hišno-razrednega davka.

Primanjšek, ako se to sklène, menda ne bo posebno velik, odstranjena pa bi bila vendar ena trdosrčnost, ki se je vsprejela v postavo gotovo zoper voljo onih, ki so zanjo glasovali.

Drugič leži v naravi stvari, da se mora tudi pri hišnem davku odpisati davek v vseh onih slučajih, v katerih posestnik dotičnih poslopij nima od njih ali koristi ali pa sploh ne najemniških dohodkov. Tu se morajo tedaj na eni strani v poštev jemati vsa prazna stanovanja, ako to traja določeno

najmanjšo dōbo, na primer do pol leta; ravno takó pri hišno-razrednih davkih, kakor je to že itak postavno določeno pri hišno-najemniškem davku. Dalje naj se odstrani jako velika trdosrčnost, katero je posebno pospešila nova eksekucijska novela, namreč ta, da je vsled nje postala hišnega gospodarja dosedaj postavno veljavna zastavna pravica na invecta in illata vprašavne vrednosti. Dostikrat se pripeti hišnim posestnikom, da morajo plačevati davke od najemščin, katerih ne morejo iztirjati.

(Dalje sledí.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 8. marca.

Notranje dežele.

„Agr. Tagblatt“ je dobil iz Budimpešte brzojavno poročilo: „Dognana stvar je, da bo *cesarski dvor* v kratkem odpotoval iz Budimpešte, skoraj gotovo v Miramar. Zdravniki so cesarju in cesarici priporočili južno obnebeje.

Ministerski predsednik *Taaffe* je v torek za nekaj dni odpotoval v Budimpešto.

Govorilo se je, da bo *princ Aleksander Battenberški* vstopil v avstrijsko armado. „Fremdenblatt“ najodločneje preklicuje to vest.

Protisuženjsko društvo na Dunaji bo sredi meseca maja priredilo na društveno korist velikansko dvadnevno veselico v „Pratru“; slavnostni sprejeto bo brojil poleg velikega števila vōz in živine 1500 oseb. Posamezne gručé bodo predočevale življenje afriških narodov.

Poluško mestno zastopstvo je dné 4. t. m. jednoglasno sklenilo odposlati obema zbornicama ugovor zoper § 14. orožne postave.

Vnanje države.

Vzroki, zakaj se je odpovedal *srbski* kralj Milan prestolu, zakriti so še v temo. Mogoče, da jih bo v kratkem že odkril on sam. Politične posledice njegovega koraka bodo vsaj v prvem času bolj ugodne nego neugodne. Zoper kralja Aleksandra ni več onih momentov, ki so bili podlaga ruskemu rovanju zoper stališče kralja Milana, odkar je prognal Natalijo iz Srbije. Avstrijski politiki pa se vendar ne morejo ubraniti velikim skrbem, kajti negotovo je, ali ne bo sčasoma srbska politika krenila na protiavstrijsko pot. Toliko le se more že danes trditi, da se je srbski prevrat izvršil v okvirju trocarske zveze; dokaz temu, ker prihajajo vse prve dotične vesti iz Berlina, od „Nordd. Allg. Ztg.“ Skoraj gotovo je v tej igri knez Bismarck sam prevzel vlogo resizérjevo. Splošnji politični položaj vsled srbskega prevrata ne bo dobil drugega lica, ker tudi v prihodnje bo mirovna liga obdržala vse srbske niti v rokah. Ko je izvedelo belgrajsko prebivalstvo, da je prestolonaslednik Aleksander proglašen za kralja, pozdravilo je to novico z navdušenimi „živio“-klici. Govorí se, da se bo v kratkem sešel novi kralj s svojo materjo Natalijo, in sicer na ogerskih tleh. Ristić je že v to privolil. Kralj Milan bo bajé najprvo odpotoval v Budimpešto, kjer bo prosil cesarja Franca Josipa I. za avdijenco, potem pa se bo za dlje časa nastanil v Opatiji kot „grof Takovo“. V kratkem se bo sklicala velika skupščina k izrednemu zasedanju, da vzame na znanje vladni vspeh. Budimpeštanskim vladnim krogom je bil kraljev načrt že dlje časa znan, vendar pa niso mislili, da se bo tako hitro vresničil. Nikdo se ne vara o tem, da je odslej osoda Srbije izročena najraznejšim slučajem. Neki madjarski list pravi: „Izid srbske krize nujno svari Ogorsko, naj vzdrži domovino složno in močno, ker se morejo ob njenih mejah pripetiti dogodki, na katere danes nikdo ne misli“. „Nemzet“ se tolaži s tem, da bi Ristić ne bil dobil takó važnega posla, kakor je regentstvo, ako ne bi bil dal največjega poročstva, da bo nadaljeval srbsko zunanjo politiko v Milanovem smislu.

Princ Ferdinand Koburški je dné 26. m. m. praznoval svoj rojstni dan v Plovdivu. Več odličnih *Bolgarov*, v prvi vrsti sofijskih meščanov, izročilo mu je pri tej priložnosti addresso, katera se obrača zoper vlado ministerskega predsednika Stambulova; mej drugim imenujejo to vlado protinstavno in nevredno narodovega zaupanja. Budimpeštanski listi so hitro razglasili po svetu, da je addressa le delo ruskih spletk. Dne 22. februarija pa je dobil princ prijetnejšo addresso: 18 občin iz okrožij Karlovo, Kalofa in Kazanlik v njej zatrjuje neomejeno svojo udanost ter obsoja postopanje sinode zoper princa Ferdinanda.

Dne 5. t. m. je izšel ukaz *ruskega* carja, ki natančneje določuje in spopolnjuje naredbe o odgovornosti članov državnega sveta, ministrov in načelnikov raznih upravnih strok. Ukaz določuje, da se morajo tožbe o uradnih prestopkih teh velikih uradnikov izročiti naravnost carju, ki jih potem izroči za nadaljno postopanje kakemu oddelku državnega sveta. Zatoženca konečno sodi najvišje kazensko sodišče, katerega člane sproti imenuje car. — List „Ruskoje Djelo“ je dobil tretji ukor ter se je ob enem prepovedal za pol leta. — Ruski veleposlanik Nelidov je včeraj došel iz Carjigrada v Odeso ter je nemudoma odpotoval v Peterburg, kamor ga je pozval car, da poroča o postopanju Turčije v slučaju resnih evropskih homatij.

Francoski narod je vedno bolj razburjen zoper vlado. Boulangizem je mnogo pridobil ravno zaradi Ašinove zadeve in vladnega postopanja zoper ligo patrijotov. Položaj je toliko kritičen, da oportunci silijo vlado, naj izda odločne naredbe ter naj brezozirno postopa zoper one, ki se jej nočejo pokoriti. Minister Constans mej odobravanjem državno-nemških listov vedno ostreje napada boulangizem. Pred nekaterimi dnevi je izdal naredbo, da sme Boulanger sicer sprejemati manjše deputacije, a redarsveni komisarji so dobili pri tem povelje, da morajo vse izjave pri takih prilikah zadušiti.

Italijanska ministerska kriza še vedno ni rešena. Crispi hoče na vsak način obdržati portfelj zunanjih zadev, to pa ga ravno najbolj zadržuje v sestavi novega kabineta. „Agenzia Stefani“ pravi, da bo kriza v nekaterih dneh rešena. Portfelj državnega zaklada se je ponudil Giolitti-ju, Seismitt-Doda je sprejel finančni portfelj, Lacava portfelj za pošte, brzojave in, kar se bo še-le ustanovilo, za železnice. Govorí se, da bodo prevzeli admiral San Bon mornarično, Finali delavsko in general Dezza vojno ministerstvo. — Oni politični krogi v Rimu se jako motijo, ki vriskajo veselja, da se je Crispiju že skoraj posrečila sestava novega kabineta vzlic vsem nasprotnim prorokovanjem. Novo ministerstvo bo stalo ravno tistim težavam političnega in finančnega položaja nasproti, kakor prejšnje ministerstvo. „N. F. P.“ gotovo ni Crispiju sovražno, vendar pa kaj žalostno opisuje italijanske davčne razmere. Mej drugim pravi: „Davek od mlenja bi jako veliko lahko donašal, vendar pa je v političnem oziru nemogoč. Misli si ne moremo, kakó samo beseda „davek od mlenja“ pretrese kmetsko prebivalstvo. Kmeti večinoma ni imel denarja, da bi bil z njim opravljal ta davek; storiti je moral to z žitom, pri tem pa je najlepše cvetelo oderuštvo. Narodni zastopniki so zaradi tega tudi odklonili ta davek, novi minister bo moral gledati, da dobí nova sredstva. Kakošna bodo ta? Govorí se o skupni veliki reformi vseh davkov, o uvedbi progresivne dohodnine itd. K temu je pred vsem treba poguma in moči, dvoje lastnostij finančnega ministra, ki kaj rade postanejo nadležne italijanski zbornici.

Rumunski ministri notranjih zadev, pravosodja in vojne so razposlali podrejenim oblastnjakom okrožnico, ki se obrača zoper preveliko razširjanje socijalistične propagande. Priporoča se strogo nadzorovanje in ostro postopanje zoper hujskače. Pravosodnji minister posebno še sodiščem priporoča, naj v slučajih socijalističnih zločinov brezozirno izvršujejo svoj posel. Vojni minister zaukazuje posadkam, da morajo biti vsakpot političnim oblastnjakom na razpolaganje. — Zbornica je za tri mesece podaljšala pooblastilo parlamentarne komisije, ki preiskuje zaščito zoper Bratianovo ministerstvo. — Vlada je zbornici predložila načrt, s katerim se odpravljajo dosedanja poslaništva v Rimu, Londonu, Atenah in Brusliji.

Sramotni poraz Salisburyjevega kabineta v znani Parnellovi pravdi je napravil velik vtis tudi na *Irsko*. V Cloumelu je nastala že pravcata vstaja. Minoli torek je tamošnji škof ostro omenjal v svojem govoru vladnega postopanja, radi tega pa je zaukazal častnik, naj vojaki zapusté cerkev. Vojaki tega niso storili ter so zapustili božji hram le častniki in podčastniki. Po končani službi božji so vojaki brez poveljnikov odšli iz cerkve v vojašnico, in sicer mej navdušenim pozdravljanjem ogromne množice. Ta dogodek jasno kaže, kakó vré v vseh irskih krogih; pravična irska zadeva je mnogo pridobila vsled zgoraj omenjene pravde zoper Parnella.

„Berliner Tageblatt“ je dobil iz *Zanzibara* brzojavko, ki poroča o resni bitki pri Bagamoy-u; nemški vojaki so priplenili dva topova, Buširi je baje ranjen.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, dne 5. marca. (Pismo prevz. knezo-škofa Jakoba do njegove duhovščine.) Odkrito smem reči, da mi že dolgo ni napolnjevalo srca toliko veselje, nego sedaj prečitavšega znamenito pastirsko pismo našega prevz. vladike do nas duhovnikov. „Quot verba, tot sententiae, quot sententiae, tot victoriae.“ Da, krasen spomenik je to pismo skrbi in ljubezni višjega pastirja do duhovščine, krasno spričevalo, katero daje višji pastir svojim duhovskim bratom, mil izraz očetovske ljubezni do sinov, pomenljiv dokaz, da cerkveno predstojništvo previdno in zavedno deluje, zlasti pa da stoji cerkvena veljava na močnih tleh cerkvenih zakonov ter brani na vse strani cerkveno svobodo. Da, kam bi pa prišli, ako bi poslušali vsakega časnikarskega nepremišljenca? Cerkvi nasprotni list naj ukazuje, kaj naj duhovščina dela v cerkvi? Bog obrača vse na dobro in tudi zadnji boj je naši duhovščini v velik prid. Ako bi nam drugzega ne bil pridobil, to škofovsko pismo nas odškoduje za vse. — A treba je tudi, da duhovniki od svoje strani kaj storimo. Dosedaj so mnoge dekanije izrazile svoje soglasje s „Slovenčevim“ vredništvom, kar mu smé biti v pravičen ponos. A potem, ko je višji pastir tako govoril, ne smemo molčati. Vsi kakor

jeden mož naznanimo, da se oklepamo najtesneje svojega vodnika v ljubezni in v enakem mišljenju. Drugič pa se morame tudi pred narodom, pred verniki izkazati in opravičiti, pred katerimi so hoteli nasprotniki v slabo ime pripraviti duhovnike. Pred verniki pokažimo, kako spričevalo nam daje naša kompetentna nadzorovalna oblast, tukaj pokažimo, kaj pomeni hujskanje zoper naš stan. Zlasti napadeni dušni pastirji si ne morejo želeti boljšega pomočka, da poučijo svoje vernike, kakor to škofovsko pismo. Pred kratkim mi je rekel neki duhovnik te sicer šaljive, a vendar pomenljive besede: „Kaj bomo pridigali o nekdanjih farizejih in soducejih, ko imamo sedanjih le preveč!“ Nasprotniki pa naj si zapomnijo, da za njihovo razgrajanje in hujskanje imamo vedno pripravljeno odločno in krepko besedo, katero nam narekuje pravica in resnica. Ne, sovražnikom cerkve in vere ne bomo v strahu, in naj nam tudi smrt žugajo. A pokorščino, polno udanost in srčno ljubezen imamo do svoje postavne cerkvene oblasti, do svojega blagega vladike, katerega Bog ohrani in vodi v prid cerkvi, domovini, naši najvišji cesarski hiši, kateri je tudi vsa kranjska duhovščina ž njim vred najzvesteje in najpokorneje udana! Duhovnik.

Dnevne novice.

(„Slovensko društvo“ v Ljubljani.) Prejeli smo véčeraj naslednje vrstice: *Ustanovni občni zbor „Slovenskega društva“ bo de v nedeljo dne 10. marca t. l. ob 11. uri dopoldne v čitalnični sobani. — Na dnevnem redu je volitev predsednika in devet odbornikov. — Po pravilih od c. kr. deželne vlade s odlokom dne 28. maja 1888 potrjenih je društvu namen: Pospeševati slovenskega naroda duševni in gmotni napredek; razširjati med njim politično izobraženje in narodno zavest, braniti njegove narodne in državljanske pravice in zlasti pripomagati, da se mu vresniči ustavno zagotovljena narodna ravnopravnost. — Letnina iznaša 1 gld. — K pristopu in vdeležbi pri občnem zboru vabi osnovni odbor: Dr. K. vit. Bleiweis. Ivan Murnik. Luka Svetec. Dr. Ivan Tavčar. Dr. J. Vošnjak.*

(Presvetli cesar) je daroval požarni brambi v Vržeji pri Ljutomeru 80, v Cerkovcah na Dravskem polji pa 50 gld.

(Konflikacija.) Véčerajšnja številka našega lista je c. kr. državno pravdnštvo zaplenilo zaradi dopisa iz Travnika v Bosni, ker smo ga priobčili v hrvatskem jeziku.

(Občinski zastop v Horjulu) je enoglasno izvolil za častna občana gospoda Josipa Marna, častnega kanonika v Ljubljani, in Josipa Gorupa, veleposestnika na Reki.

(Čast. gosp. Anton Fischer), župnik v Dol. Hrastniku, poslal je podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju tri goldinarje. Iz Savinjske doline pa je drug duhovni dostojanstvenik, ki ne želi biti imenovan, imenovanemu društvu poslal pet goldinarjev. Srčna hvala obema!

(Zabavni večer „Pisateljskega društva“) bo de v soboto dne 9. t. m. v steklenem salonu ljubljanske čitalnice ob 8. uri zvečer. Čital bo de gosp. profesor Simon Butar o „slovenski Benečiji“.

(Priznanje) za našo obrambo duhovniške lojalnosti proti liberalnim nasprotnikom so dalje izrazili dekanati: Kočevje, Leskovec, Radovljica, Novo Mesto in Litija ter nas izpodbujajo, naj visoko držimo konservativno-narodno zastavo z geslom: vse za vero, dom, cesarja, da se bode videla po vsi Sloveniji in se pod njo zbirali vsi zavedni konservativni Slovenci. Kolikor bolj Vas bodo napadali, toliko pogumneje Vas bomo branili. — Bog in narod!

(Umrl) je minoli ponedeljek v Celji deželnega sodišča svetovalec v pokoji g. Alojzij Pesarič, star 64 let.

(Iz Kamnika) se nam poroča: Gosp. Josip Fajdiga kot pooblaščenec sklicuje za nedeljo dne 10. t. m. osnovni shod nove podružnice družbe sv. Cirila in Metoda za Kamnik in okolico, da se izvoli začasno načelnštvo.

(Umrl je) v Volčeh na Goriškem véčeraj zjutraj ondotni župnik g. Jožef Golja po dolgi in mučni bolezni ter večkrat previden s svetimi zakramenti. R. I. P.!

(Dopolnilna volitev.) Slovenski in konservativni volilci v Mariboru so sklenili, kakor poroča „Sl. Gospodar“, da se ne vdeležijo volitve državnega poslanca za mesta in trge.

(Odlikovanje in imenovanje.) Presvetli cesar je dvornemu svetovalcu vitezu Rinaldiniju v Trstu dal naslov namestniškega podpredsednika.

(Koze in zima.) Iz Škocijana na Dolenjskem se nam poroča: Pri nas osepnice, ali kakor narod govori, koze še vedno razsajajo. Od 1. januarja do 4. marca jih je umrlo 128, izmed teh 106 na kozah. To število je jako veliko v primeri z lanskim, ko jih je celo leto umrlo 81. Največji križ za ljudi je tudi to, da so semnji v celem okraji prepovedani. Doslej so ljudje vsaj v Novo Mesto vsake vrste blago vozili na prodaj, da so dobili prepotraben drobiž. Minoli ponedeljek pa so se morale vrniti dolge vrste vozov, ker jih straža v Dragi pri Beli Cerkvi ni pustila naprej, akoravno ta prepoved pri nas ni bila naznanjena. Sedaj smo popolnoma v kontumacu, le k davkariji je še pot odprta. Bog se nas usmili. — Tudi zima dela ljudem preglavice. Radi bi delali v vinogradih, pa jih zadržuje ostra zima. Tolažili so se s sv. Matijem, da jim bo led razbil, pa ga je še naredil. Tudi z mokronoškim vremenskim prorokom, ki je napovedal pustni dan kot jako tupel, ljudje niso zadovoljni.

(Nekaj o slovenščini v Trstu.) Pod tem naslovom piše „Edinost“: Splošno je znano, da zalije pristaše nekaterih krogov v Trstu rudečica „svete“ jeze, kadar čujejo le besedico v slovenskem jeziku. Nedavno je g. Počkaj obnovil napis nad svojo prodajalnico v ulici Ghega le v slovenskem jeziku. Rudečkarji, njim na čelu „Impertinente“, zagnali so strašanski krik ter z vsemi sredstvi delali na to, da ostrašijo g. Počkaja in odpravijo napis. Tudi slavni mestni magistrat je našel dlako v jajcu ter ukazal, da mora lastnik prodajalnice plačati globo zaradi prestopka § 33. car. nar. ter v 24 urah odstraniti protipostavni napis. Vsled pritožbe na visoko c. kr. vlado pa je mestni magistrat globo preklical. Naj si torej zapomnijo gospodje, da je Slovenec v Trstu ravno tako dober avstrijski državljani, za katerega veljajo iste postave, kakor za druge národnosti.

(Na Dunaji) se vedno bolj oživlja katoliško življenje, da se otrese móre židovsko-liberalnega duha. Znano je marljivo društvo „združenih kristijanov“, ki na shodih presoja in pojasnjuje važna politična in socijalna vprašanja s krščanskega stališča. Veliko pozornost je vzbudilo povsod vabilo znanega dr. Porzerja, da se na Dunaji ustanovi „prosto društvo katoliških pravoslavcev“. Shod se je vršil dne 17. februarja; vdeležili so se ga mnogi v političnem življenju znani juristi iz raznih kronovin, mnogi so poslali pismena priznanja. Tudi mi z veseljem pozdravljamo novo društvo, ki se ne sramuje „katoliškega“ imena in utegne biti nov branik za cerkev in katoliško Avstrijo.

(Iz Ljubnega) na Štajerskem se nam poroča, da je po noči od sobote na nedeljo dne 3. t. m. pogorel del opekarske tovarne v Judendorfu pri Ljubnem, ki je lastnina Drascheja pl. Wartinberga. Na pomoč je prihitela požarna bramba iz Ljubnega. Tovarna je bila zavarovana pri zavarovalni družbi „Donau“ na Dunaji.

(Deželna vlada hrvatska) je potrdila sklep zagrebškega mestnega zastopa, da se za zgradbo pokrite vojaške jahalnice dobi posojilo v znesku 200.000 gld. Jahalnica se bo de gradila še letos na zemljišču, kjer so sedaj vrtovi bolgarskih vrtnarjev.

(Izpred sodišča.) V torek in sredo je stalo pred tukajšnjim porotnim sodiščem sedem oseb, zatoženih ponarejanja denarja, ki so se shajali v hiši devetintridesetletne Marije Janežičeve na Pšati. Porotniki so potrdili vsa vprašanja, in sodišče je obsodilo Marijo Janežičevo na osemnajst mesecev; Janeza Požlepa, posestnika na Plešivci, na dve leti; Valentina Zajca iz Podgorice na jedno leto; Miho Pengova, hlapca pri „Nemškem vitezu“ v Ljubljani, na štiri mesece; Miho Lihovec iz Iške Vasi na štiri mesece in Jerneja Burjo iz Kamnika na štiri mesece težke ječe, poostrene s postom. Oproščen je bil mlinar Janez Žargaj iz Dragomelj. — Véčeraj dopoldne je bila glavna obravnava zoper Flaka in Žana, ki sta ogoljufala tukajšnjo hranilnico, kakor je to sama naznanila sodišču, za več nego 6000 gld. Hranilnično vodstvo je knjige preiskalo le za nekaj let nazaj ter do danes ne vé, koliko ima prav za prav škode. Lep red v tako imenitem in velikem denarnem zavodu! Porotnikom je sodišče stavilo tri glavna vprašanja gledé krivde, katera so potrdili enoglasno, pri Žanu le gledé gotovega zneska. Zoper dostavno vprašanje, ali iznaša škoda več nego 300 gld., ker se mora v tem slučaju izmeriti večja kazen, ugovarjala sta oba gg. zagovornika, dr. Tavčar in dr. Krisper. G. dr. Tavčar

je še posebno naglašal, da si ni mogoče niti misliti, da bi pri tako odličnem zavodu mogla uradni sluga in dijurnista slepariti leta in leta brez pomoči, tudi ko bi bili vsi ravnatelji hranilnice — siepci. Sumničiti noče nikogar, vendar pa je tukaj tretja, do danes neznana oseba, ki je imela gotovo največji dobiček. Porotniki so vzlic temu potrdili dostavno vprašanje. Konečno sta gospoda zagovornika naglašala kot olajševalno okoliščino, da je hranilnica tako rekoč vsiljevala Flaku in Žanu priliko k slepariji. Na podlagi vsega tega je sodišče obsodilo Flaka na pet let, Žana pa na poldrugo leto težke ječe in v povrnitev pravnih troškov. — Pravda ta je prezanimiva, ker nam kaže razmere kranjske hranilnice v jako slabi luči. To ni bil prvi slučaj, v katerem so se izvršile sleparije v našem deželnem denarnem zavodu. Dostavili bi lahko še marsikaj, a ni treba, ker sama govori — véčerajšnja obravnava.

(Potres.) Po noči od torka na sredo čutili so v Zagrebu jako močen potres, ki je trajal dve sekundi. Smer mu je bila od severo-vzhoda proti jugo-zapadu. Pohištvo v sobi se je treslo, mnogi so se takoj probudili.

(Vabilo) k drugemu občnemu zboru društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega, ki bo de v četrtek, dne 4. aprila 1889, ob 9. uri dopoldne v šolskem poslopji v Cérknici s tem-le vspešdom: 1. Poročilo o društvenem delovanju preteklega leta. — 2. Pregled letnega računa. — 3. Volitev treh pregledovalcev računov. — 4. Volitev petih udov v društveno vodstvo. — 5. Določitev letnega prineska za prave in podporne ude. — 6. Določitev cene od društva izdanega spisa „Opis logaškega šolskega okraja“. — 7. Volitev delegatov v zavezo slovenskih učiteljskih društev. — 8. O ustanovitvi posojilnice in hranilnice poroča g. Miha Poklukar, učitelj v Starem Trgu pri Ložu. — 9. O šolskih uradnih tiskovinah predava g. Josip Benedek, nadučitelj v Planini. — 10. O šolskih vrtéh govori g. Vojteh Ribnikar, nadučitelj v Dol. Logateci. — 11. Nasviti in prosti govori posameznih društvenikov.

(Razpisana) je učiteljska služba v Šmihelu pri Novem Mestu z letno plačo 450 gld., doklado 30 gld. in stanarino 80 gld. Prošnje do 20. t. m.

Telegrami.

Belgrad, 6. marca, zvečer.*) (Uradno) Odpoved kralja Milana na korist prestolonasledniku Aleksandru se je danes uradno objavila, istotako imenovanje regentov Ristića, Belimarkovića in Protića. Kralj se je odpovedal v navzočnosti ministrov in častnikov, ter je klečé pred svojim sinom storil podaniško prisego, potem pa so se zaprisegli regentje in armada. Vsestranski se izraža zaupanje do regentov ter se v Ristiću vidi najboljšo jamstvo za lojalno postopanje gledé zunanje politike. Radikalcu Tavšanoviću se je izročila sestava ministerstva.

Belgrad, 7. marca, ob polu deveti uri zvečer.*) Regentstvo je pooblastilo Tavšanovića s sestavo novega kabineta, ker ga smatra kot predsednika skupščine ob jednom za zapnega moža skupščinine večine. Kralj Milan je v gala-uniformi in z velikim kordonom obiskal vse tri regente, da tako izrazi in dá veljavo novemu pravnemu redu. Kraljevi govor pri odpovedi je ginil vse navzoče. Kralj je rekel, da se čuti slabotnega in trudnega, zaradi tega odstopi. Priznava, da je dosegel vspehe, pa tudi storil napake. Vspehi so narodovi, za napake pa prevzame on odgovornost. Mogoče, da je marsikoga razžalil mej vlado, kakor je bil tudi on mnogokrat razžaljen. Prvi naj mu odpusté, slednjim tudi on odpušča. — Povsod je vzoren red in mir. Jutri bo skoro gotovo regentstvo objavilo proklamacijo. Regentje so se izrekli, da stojé sedaj zunaj strank, kar je napravilo izvrsten vtis.

Belgrad, 8. marca. Proklamacija regentstva laskavo ocenjuje Milanove krasne vspehe za Srbijo, obžaljuje, da je odstopil, pod prisego imenuje kot svoj nalog, da hoče mlademu kralju ohraniti prestol, naglašá, da regentje sedaj ne pripadajo nobeni politični stranki, da od zunaj ne preti nobena nevarnost mirovnemu in rednemu razvoju Srbije.

*) Iz konfliktovanega lista.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.